

СЛЕНЕВ І.Г.

Президент Всеукраїнської ЛЛГІ «Житло країни»

СЛЕНЕВА І.І.

Директор Міжнародної Громадської організації
«Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я»

ВНУТРІШНЯ ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА – ГОЛОВНИЙ ПРІОРИТЕТ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Вступ

Україна на сучасному етапі розвитку живе у політичній і економічній кризі та ще й в умовах гібридної війни з Російською федерацією. Значна кількість підприємств майже не працюють та нищаться, а суспільство орієнтується на те, щоб все це сприймалося, як щось таке невідворотне, правильне; без чого й обійтись неможливо. Інформаційний фон в Україні в основному контролюється олігархічними фінансово-промисловими групами, а тому не дає суспільству стратегічної і виваженої оцінки важкої соціально-економічної ситуації.

Система державного управління знаходиться в кризовому стані – **конкретних заходів по виходу України з соціально-економічної кризи не сформовано**, наукові кола не залучаються, а навпаки відбувається знищення власних наукових шкіл та інституцій; на їх заміну залучаються окремі персони із закордону з «ліберальними» та «псевдоліберальними» поглядами і поверхневим баченням структури економіки України та низьким рівнем соціально-ментальних знань щодо населення нашої країни.

Не використовуючи економічних заходів щодо розвитку **синергетичних галузей виробництва(сільське господарство, будівництво та машинобудування)**,

які завдяки **мультиплікаційним** властивостям сприяють розвитку економіки та всіх інших галузей суспільного валового продукту держави, політичні кола відволікають пересічних громадян від проблем безробіття, відсутності менеджменту сучасного управління виробництвом і злочинного зубожіння населення України. Навіть співпраця з МВФ немає чітких критеріїв з боку України, доцільності, стратегічної орієнтованості на відповідні «маяки», економічних розрахунків та аналітичності у впровадженні окремих заходів щодо реформування країни.

Відзначимо, що соціально-економічна криза не могла не відбутись в нашій країні. По всіх економічних розрахунках вона фактично почалася ще з 2011 року і продовжується весь цей час. В 2011-2013 рр. ще були резерви і кредити, які трохи стримували темпи інфляції. Істотні запозичення МВФ та інших держав на зовнішніх ринках створювало атмосферу уявної стабільності. Але українська економіка вже тоді перестала працювати на суспільство, розвиватись, надавати оновлений якісний рівень життя населенню. Олігархічно-фінансові групи сконцентрувавши всю владу і фінансово-грошові потоки в Україні обмежили цивілізований соціально-економічний розвиток. Тому вітчизняна економіка підтверджує данні закордонних експертів: Якщо на 1% збільшуються прибутки найбагатших олігархів у державі, то ВВП за 5 років падає на 0,1%, а коли майже на 1% збільшити прибутки найменше забезпечених громадян, то ВВП держави збільшується у геометричній прогресії. За даними цих експертів ефективна соціальна політика і дотримання принципів соціальної справедливості можуть бути потужним стимулом економічного зростання. Головне, що надмірна злиденність ніколи не дає шляхів для зростання економіки держави. І тому, коли держава діє в інтересах більшості громадян, пересічні громадяни щоденно заробляють і витрачають кошти, а це і є основою розвитку внутрішньої економіки держави. А якщо падає купівельний попит населення, падає економіка в цілому.

Якщо запитати, яку ми державу будуємо, то на протязі більш ніж двадцяти років, ми свідомо вбудовували Україну у глобальну капіталістичну модель економіки. Але побудували не соціально-відповідальний капіталізм, а феодальний капіталізм – олігархат. **Зміна попередньої неефективної олігархічно-феодальної моделі управління країною в 2014-2016 рр. передбачає поступове реформування економічних відносин, фінансової архітектури і системи розподілу праці за ліберальною моделлю зі зниженою роллю олігархату.** Тому при відсутності стратегії відбуватиметься припинення роботи підприємств, збільшення безробіття та істотний негативний вплив на всі інфраструктурні організації і, як підсумок, додаткові субсидіарні витрати з бюджету. Потім українську економіку очікує депресія і серйозні, непередбачувані потрясіння.

Внутрішня державна економіка – основний пріоритет розвитку України

Внутрішня державна економіка складається з прибуткової діяльності галузей, кожна з яких розподіляється на сировинні, переробні, реалізацію продукції підприємств. Загальний ланцюжок виробничих стосунків між ними завжди визначав ступінь економічної ефективності кожного підприємства і загальну рентабельність

галузі. Приватизація крупних підприємств орієнтована на олігархічні угруповування в Україні у більшості випадків розірвала внутрігалузові зв'язки, ринкова доцільність отримання максимального прибутку робить підприємства міжгалузевими. Тому олігархічні фінансово-промислові групи різними шляхами досягають пільгового оподаткування, що значно зменшує бюджетні надходження.

Економіка в світі стає все більш глобальною, відкритою і прозорою. Не одна сучасна держава не може здійснити повноцінну заміну імпорту і тому **основна задача економіки України здійснити для всіх учасників бізнес-процесів прозорі та конкурентні умови функціонування; з обов'язковим, привабливим і справедливим оподаткуванням. Крім того, сучасна кооперація на міжнародному рівні в основному реалізується на рівні малого і середнього бізнесу, а тому потрібно зосередитись на його розвитку в Україні.**

В умовах глобальної економіки діє свобода, ліберальні умови до іноземних інвесторів, в кожній державі задіється механізм максимального використання потенціалу власних громадян і **їх сумісна співпраця** над випуском конкретної продукції по новітнім технологіях з істотним скороченням витрат виготовлення цієї продукції. Головний капітал сучасної інформаційно-інноваційної, глобальної економіки – **це людський фактор**. І задача полягає в тому, щоб створити умови, при яких він міг би максимально використовуватись. Поки цього не зроблено в нашій країні, залишимося сировинним придатком високорозвинених країн.

Особливістю внутрішньої української економіки і політики є вжиття заходів щодо прискорення подолання успадкованих від радянських часів тенденцій праці у всіх галузях суспільного виробництва з переходом на ринкові засади та організацію співпраці державних і приватних підприємств на випуск продукції з найменшими витратами. Тобто вже зараз більшість державних підприємств дарма що і рахуються державними, але у технологічних процесах використовують комплектуючі дедалі, що виготовляються на приватних підприємствах малого і середнього бізнесу, а також залучають інвестиційні кошти від приватних інвесторів. Та й статутний капітал формується на партнерських засадах.

Державні органи влади ніяк не здійснять намічені реформи, а народ все більше зубожіє та поки мириться зі злиденним існуванням. Тому в урядових, приватних і в громадських формуваннях, завжди треба відстоювати принцип співпраці структур з різними формами власності та їх разом з державними адміністраціями на засадах взаємодієцільності та ефективності. При цьому завжди принципово треба відстоювати необхідність першочергового розвитку внутрішнього ринку України та прискорення розробки відповідної концепції стратегії його розвитку.

Програмним завданням для державних органів влади сьогодні є питання розвитку внутрішнього ринку, прискорення завершення економічних реформ, забезпечення ефективності влади у державі, зміцнення самоврядування і народної економіки, відновлення внутрігалузевих зв'язків шляхом кластеризації, закріплення основ соціальних гарантій населенню з боку держави, подальшого розвитку фінансово-кредитної, інвестиційної, податкової та митної політики реального сектору економіки з пріоритетом розвитку малого і середнього бізнесу, проведення

інвентаризації власності та упорядкування приватизаційних взаємостосунків. Докорінно треба міняти споживацький принцип відношення до наявних активів, надати поштовх для природного розвитку фондового ринку, а також формування умов для сучасної освіти, гідної роботи та здорового способу життя всім громадянам України. І ці постулати повинні бути головними принципами боротьби за покращення добробуту населення держави.

При цьому потрібно завжди пам'ятати, що більшої цінності чим людина, як повноцінна і продуктивна особа в суспільно-економічних відносинах – взагалі не існує. Тому доцільно більш ретельно узгоджувати їх з інтересами і сподіваннями конкретних громадян, їх практичними справами та наявними шляхами подолання повсякденних труднощів буття, існуючих у кожного негараздів і проблем, які щоденно перед кожним ставить життя. Тому так важливі загально визнані узагальнюючі категорії наслідків повсякденної праці кожної людини, окремих громадських формувань та всього загальнодержавного людського потенціалу. Крім того, кожному на своєму місці, місцевим, регіональним та загальнодержавним органам виконавчої і законодавчої влади необхідно повсякденно сумлінно виконувати значний обсяг праці по накопиченню необхідного економічного потенціалу для задоволення нагальних потреб кожної сім'ї та подолання наявних негараздів і удосконалення діючої законодавчо-правової та нормативної бази.

Враховуючи, що основним фактором, який об'єднує громадян та впроваджує в життя бажання щодо щасливого життя є повсякденна праця, то найпріоритетнішим напрямком діяльності є соціально спрямована та економічно обґрунтована переорієнтація загальних економічних засад у всіх галузях виробництва з політики збільшення податкового тягаря на політику зростання частки валового нагромадження основного капіталу у валовому внутрішньому продукті України. Що, у свою чергу дасть можливість направлення зусиль на:

-розвиток синергетичних галузей виробництва (сільське господарство, будівництво та машинобудування), котрі завдяки мультиплікаційним властивостям сприяють підйому основних засад економіки та всіх інших галузей суспільного валового продукту держави з пріоритетним підходом до розвитку малого і середнього бізнесу;

- зміну споживацького принципу відношення до наявних активів;

- розвиток фондового ринку України;

-перехід виробників валового продукту на кластерну систему виробничих взаємовідносин з залученням до них представників малого і середнього бізнесу;

- плановий ремонт державних основних фондів, активів та стану інтелектуальної власності в державі.

-вирішення нагальних соціальних потреб.

Все це сприятиме залученню у виробництва необхідних фінансово-кредитних ресурсів, в тому числі і інвестиції від МВФ та приватних інвесторів.

Тому економічна ситуація наполегливо вимагає від урядовців та активістів місцевого самоврядування, спрямувати всі наявні зусилля і можливості на докорінну зміну стратегії формування питань внутрішнього ринку держави і починати цю

роботу потрібно з ретельного аналізу стану наявних у державі основних фондів, активів та стану інтелектуальної власності в державі.

Прискоритивизначення дійсного стану цих фондів і активів необхідно тому, що протягом минулого двадцятиліття фактично ігнорувався необхідний і достатній рівень амортизації суспільного капіталу. Частка амортизаційних відрахувань у капіталовкладеннях у промисловість впала до 15-20%. При цьому на відтворення основних фондів реально використовується тільки їх третина. При цьому за 1991-2015 роки значно зросла частка конструкцій, споруд та обладнання, що відпрацювали свій термін, а зношеність устаткування та машин у вітчизняній промисловості перевищує 62%.

Витрати на ремонтні роботи для підтримки працездатності підприємств у 6 разів вищі за створення нових виробництв. В Україні тільки на об'єктах базових галузей експлуатується з вичерпаним проектним ресурсом понад 35 млн. тонн металевих і 250 млн.куб.м залізобетонних конструкцій. Значні проблеми є в галузі енергетики, де більшість котлів енергоблоків на 150-800 МВт вичерпали 30-річний ресурс, а гідроелектричні станції Дніпровського каскаду терміново потребують заміни зношеного устаткування та ремонту гребель. Потребує коштів на постійне підтримання 35 тис.кілометрова газотранспортна система, 28тис.залізничних та автомобільних мостів, а з 1 млрд. кв. м загальної площі (10,4млн.будинків)житлового фонду – 5% (50 млн.кв.м) потребують невідкладного ремонту, 0,6% – відселення, а 0,3% взагалі аварійні. Особливу небезпеку викликають наявні комунальні мережі, з яких 129 тис.км зношені і потребують термінової заміни бо забруднюються джерела водопостачання через попадання у них забруднених стоків тощо.

Такий стан справ з матеріальними активами вимагає насамперед визначеності та економічного обґрунтування доцільності вибору моделі заходів на кожному підприємстві і в кожному регіоні, чи здійснювати у подальшому ремонтну підтримку діючого виробництва, чи віддати перевагу заходам по виводу з обороту морально застарілого обладнання та здійснення витрат на впровадження нової техніки.

Висновок один – всім урядовцям та керівникам місцевих органів влади треба взяти активну участь у формуванні громадської думки щодо проведення ревізії наявних виробництв на предмет їх доцільності подальшої експлуатації, розробки кластерних економічних взаємовідносин у діючих виробничих потужностях, або виведення наявних окремих потужностей та цілих застарілих підгалузей, визначення шляхів надання роботи робітникам, що будуть вивільнятися, та скоріше переходити на нову концепцію амортизаційної політики.

Тобто потрібно скоріше розлучатися з фіскально-проїдальческою тенденцією економічного розвитку і переходити на шляхи залучення нетрадиційних джерел фінансування впровадження нових технологій та передових світових досягнень у пріоритетних (синергетичних) галузях промисловості та підприємства малого і середнього бізнесу, а також прискорення запровадження заходів зміцнення кредитно-фінансової, іпотечної, кластерної, інвестиційної та гнучкої податково-митної політики.

При формуванні нових концептуальних підходів щодо стратегії розвитку внутрішнього ринку в Україні необхідно особливу увагу звернути на заходи щодо насичування економіки держави грошима під наявні активи та цінні папери. При цьому особливу увагу необхідно звернути на капіталізацію гривнями, тобто українською валютою, вітчизняними матеріальними активами та цінними паперами українських емітентів всіх економічних дій у державі. Це є запорукою створення потужного внутрішнього інвестиційного циклу та прискорення надходження до нас іноземного інвестиційного капіталу. Як свідчить досвід Польщі, стримана, програмно забезпечена, слушно спрямована у будівництво та реконструкцію промислових виробництв і житла емісія грошей надасть можливість наситити економіку капіталом.

Головним принципом ринкових економічних перетворень є активізація праці активів і капіталу, який скоріше обертається при пріоритетному спрямуванні його на інфраструктурні об'єкти.

Особливу увагу місцевих та регіональних організацій та формувань необхідно звернути на організацію роз'яснювально-методологічної та агітаційної роботи по формуванню свідомості громадян та керівників місцевих органів виконавчої влади щодо необхідності вжиття першочергових заходів по роботі з наявними активами, цінними паперами та запровадження кластерної системи господарювання, що у свій час сприятиме пошуку наявних нетрадиційних джерел фінансування та коштів населення на будівництво сільськогосподарських та промислових об'єктів і житла для різних верств населення України та переселенцям з Криму і Донбасу.

Згідно світового досвіду тільки спрямування уваги на будівництві житла дає можливість почати, завдяки мультиплікаційному ефекту, проведення заходів щодо виходу економіки України з кризового становища. Вихід з кризи США у 30-х роках, швидке підняття економіки Німеччини та окремих європейських держав мало місце в значній мірі завдяки спрямуванню наявних коштів, майнових та інших ресурсів на житлове будівництво. Ця галузь економіки, маючи матеріалоємний характер, сприяє різкому підвищенню попиту на будівельну продукцію вітчизняних виробників, що, в свою чергу, сприяє розвитку не тільки підприємств будівельної й сировинної індустрії, а й інших галузей національної економіки (такі як енергоносії, транспорт та різні послуги).

Сучасний стан економіки України потребує відповідальне відношення до наявних проблем галузі житлово-комунального господарства, тарифної політики у державі, дійсного субсидування малозабезпечених верств населення, переходу до надання ЖКГ послуг через запровадження системи командитних підприємств і обґрунтоване висвітлення цієї проблеми у засобах масової агітації та пошук наявних традиційних і нетрадиційних шляхів їх вирішення.

Крім зазначених пріоритетних напрямків праці над вирішенням проблем внутрішнього ринку, життя повсякденно буде вимагати корегування дій як на галузевих так і на регіональних рівнях. Розробка концепції стратегії розвитку внутрішнього ринку України потребує залучення наукових працівників, фахівців урядового та місцевого рівнів, залучення світового досвіду, різних партійних і

громадських структур та широких верств населення у всіх регіонах України.

Фактори, що сприяють розвитку внутрішньої економіки

Необхідно переосмислення і перетворення відношення до внутрішньої економіки. Внутрішня економіка не існує без зацікавленого соціального процесу відтворення промислового потенціалу на кожному підприємстві, в кожній територіальній громаді, в кожному громадському формуванні та і державі в цілому. Розвиток економіки не здійснюється без підйомів, падінь, революцій, реформ, девальвацій валют, дефолтів та крокуючими за цим ростом ВВП і зростанням соціальних стандартів. А головне без людського інтелектуальних факторів, які йому приналежні, економіка не існує.

І якось дивно сприймається інформаційний тиск про залучення від МВФ кредитів та позик, які наші діти та онуки повинні будуть віддавати. При цьому забувають, що наші діди своїми руками відбудували державу після війни (ВВВ-1941-1945 років) в умовах світової блокади і холодної війни. За короткий час була створена потужна держава. І олігархатом робиться все, щоб досвід тих років був забутий.

Першим фактором у цьому заході, це **визначення саме тойсинергетичної галузі**, в яку з початку реформування спрямовувати наявні обмежені ресурси і в першу чергу на розвиток малого і середнього бізнесу. Треба вже зараз почати будувати чи дороги, чи житло, чи підприємства машинобудування з тим, щоб почав працювати мультиплікаційний момент у споріднених галузях валового продукту. При цьому Міністерство інформатики повинно цей порив постійно відображати і спрямовувати увагу пересічних громадян до цієї справи.

Другим фактором і напрямком уваги фахівців є те, що відноситься до основилюбої економіки— цеє – **капітал**.А накопичується він, в широкому розумінні його складових завдяки підсумку**сумлінної праці робітників та відтворенні наявних активів держави**. При цьому якось забувається зараз аксіома, що Активи складаються з рухомого і нерухомого майна, цінних паперів, працівників та їх інтелектуальної вартості.І що не дивно, чогось нема ніде тлумачень, як ефективно ідоцільно працювати з кожним активом, виважено і фахово використовувати цінні папери, де готувати відповідних працівників керівного складу тощо.

Капітал не може працювати активно в умовах повноїневизначеності без грамотно складеного бюджетувитратприбутків і, головне, розрахунково-статистичного складеного бюджету розвитку кожного регіону та держави в цілому розробленого згідно затвердженої **ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ РЕГІОНІВ**. А для цього потрібно мати збалансовану законодавчо-нормативну базу. Таким чином поки не навчимосявиконувативласні закони, не допоможе можливо істраата виконавців. І от тут увага повинна бути сконцентрована на розробці на місцях і в територіальних громадах конкретних на один рік Програм місцевого розвитку. А головне, що прискорення обертання

капіталу можливе лише при виваженому оподаткуванні та пріоритетному розвитку підприємств малого і середнього бізнесу.

Третім фактором для виконання розроблених програмних документів і бюджетних напрацювань є визначення фактору взаємодії між виконавцями та суспільством. Примусити виконувати закони та інші нормативні документи можливо тільки через – *довіру* один до одного, до своїх (родичів) і до чужих виконавців, довіру до слова людини, а особливо до бізнесмена. **Довіра в соціології економіці є соціальним капіталом.** Довіру треба мати до ефективних, а не тільки власних ідей. При цьому треба відповідати за свої слова і бути готовим віддати життя за право довіри свободи вибору – свого й чужого.

І от тут влада і, фінансуємі олігархатом, СМІ цілодобово тлумачать, що все добре, але не знають як вести боротьбу зі злом №1 всесвіту – КОРУПЦІЄЮ. При цьому пояснюють, що це зло притаманне суспільству яке будуюмо і в якому існуємо. А наші політологи і економісти тлумачать, що Корупція дійсно є зло, але допустиме, таке собі ріднесеньке, притаманне нашій козацькій громаді. Для боротьби з цим злом створено ряд структур у складі Кабміну. Але одне прояснилось, що ніхто не знає, як з цим злом боротися, а по їхнім вимірам, то може і нікому не потрібна ота боротьба. При цьому у світі давно винайшли панацею не боротьби, а існування без цього ганебного явища за рахунок прозорих і підзвітних суспільству процедур, системи стимулів і достойних заробітних плат.

Четвертим фактором є **створення КЛАСТЕРІВ**, з синергією щодо випробування у різних галузях виробництва. Але крім установ і організацій сировинного, комерційного, логістичного, інфраструктурного характеру, необхідно й залучати **господарючі органи територіальних громад до співпраці**. На такій основі загальний прибуток кластеру прозоро і пропорційно розподіляється. Держава отримує від Кластера конкретний дохід на свої соціальні потреби, а потенційний «хабарник»-держслужбовець – зарплату і стимули працювати прозоро на громаду.

Таким чином **Кластери можуть працювати за принципом КОМАНДИТНОЇ установи чи організації**. Створюватись на основі засновницького договору і всі взаємостосунки вирішувати тільки на договірних засадах повними учасниками. *Оскільки юридичні особи територіальних громад в засновницькому договорі не беруть участь, то вони є вкладниками, які не пов'язані зобов'язальними відносинами з повними товаришами, а пов'язані такими відносинами лише з самим товариством тобто кластером.* Зміна складу вкладників не тягне внесення змін до засновницького договору, а тому і не підлягає державній реєстрації

Мета створення Кластерів полягає в тому, щоб для прискорення рішення більшості проблем об'єднуватись разом для співпраці на довірі і договірних засадах в існуючі в регіоні монополістичні (може олігархічні), державні господарські установи, представників малого і середнього бізнесу, дрібних бізнесменів, фермерів та окремих ентузіастів (волонтерів) в єдине територіальне чи галузеве формування на взаємній довірі для виконання

поставленої мети. І це тільки початок справи. А головне, кластери допоможуть всім співвиконавцям у довірчій формі шукати рішення безлічі зовнішніх проблем та принципово вимогливо поратися зі своїми внутрішніми негараздами.

Головне це те, щоб виникла Довіра треба спотворене олігархатом питання найму на працю за мізерну плату замінити **ПАРТНЕРСЬКИМ** співіснуванням у Кластері. А це надасть можливості кожному учаснику розібратися зі своїми Активами, випустить під них цінні папери, залучити наявні у працівників цінні папери у Кластер, який потім створить робочі місця під мету, яка покладена в основу створення кластеру, що надасть можливості вирішити всі соціальні питання всіх учасників. При цьому Кластер по структурі є внутрішнім членом регіональної територіальної громади. Всі податки їй сплачує. На таких засадах можливо виховати фахівців- перетворювачів економічних факторів для заможного життя у такій державі та докорінно ліквідувати корупцію.

Створивши партнерські взаємостосунки у структурі кластерів і громадських і господарських установ й організацій, які в нього входять, головне це створення мікроклімату в колективі на довірчій основі.

Як наголошується в «Методичних рекомендаціях з розробки Стратегій розвитку регіонів», кластерний підхід дає ряд переваг для суб'єктів економічних відносин:

- Для регіональної влади: розвиток кластерної системи призводить до збільшення кількості платників податків та бази оподаткування, появи зручного інструменту для взаємодії з бізнесом, зниження показників безробіття, потребуючих соціальної допомоги і субсидювання, а також залежно від окремих бізнес-груп, появи підстави для диверсифікації економічного розвитку території.

- Для бізнесу: поліпшення кадрової інфраструктури; поява інфраструктури для досліджень і розробок; зниження витрат; поява можливостей для більш успішного виходу на міжрегіональні та міждержавні ринки. Виділення кількох підприємств будівельної сфери в кластерній системі дозволяє підвищити ефективність її діяльності за рахунок раціонального розвитку виробничо-економічних процесів, використання основних ресурсів виробництва (трудових, матеріальних, технічних і т. д.), функціонування підприємств різних форм власності та призначення. А головне, остаточно уникнути корупційних схем і вирішення всіх питань на договірній основі.

Відзначимо, що основа взаємної довіри була закладена ще 40 років тому при створенні Молодіжних житлових комплексів (МЖК), які своїм ентузіазмом і натхненною працею здолали соціалістичний нігілізм і з нічого створили рух, який і зараз у 480 містах та селах України будує житло для молоді в умовах, коли теперішня влада зовсім перестала бюджетно фінансувати молодіжне будівництво.

На цих і ринкових принципах зараз у 22 областях України створюються сільськогосподарські кластери консорціуму «Світанок», у які входять Громадські спілки слобідського типу, що надає можливості кластеру одночасно вирішувативиробничі і соціальні питання. Договірний і довірчий принципи співпраці сільгоспідприємств, місцевої влади, інвесторів і соціальних установ

надихає на впровадження в життя новітніх технологій сільськогосподарського виробництва та сучасного способу життя працівників і мешканців поселень, які будуть створюватись у регіонах кластерного співіснування.

При всіх негараздах треба відмітити, що динаміка суспільства дуже сприятлива для запровадження кластеризації виробничих стосунків у складах територіальних громад, що зараз створюються. При всіх олігархічних негараздах, кластеризація надихає на підтримку на партнерських засадах всіх форм малого і середнього бізнесу, підйому творчого підходу пересічних селян закладено у виробничих процесах переробки сільськогосподарського збіжжя зацікавленості до витоків інтелектуальної власності фахівців. Тільки у складі кластерних систем приходить порозуміння, що малий і середній бізнес це запорука стійкості держави та джерело відтворення, на принципах соціальної орієнтованості, взаємоповаги, синергетики, економічних важелів у всіх галузях держави.

4. Приклад діяльності Подільського будівельного кластеру в Україні

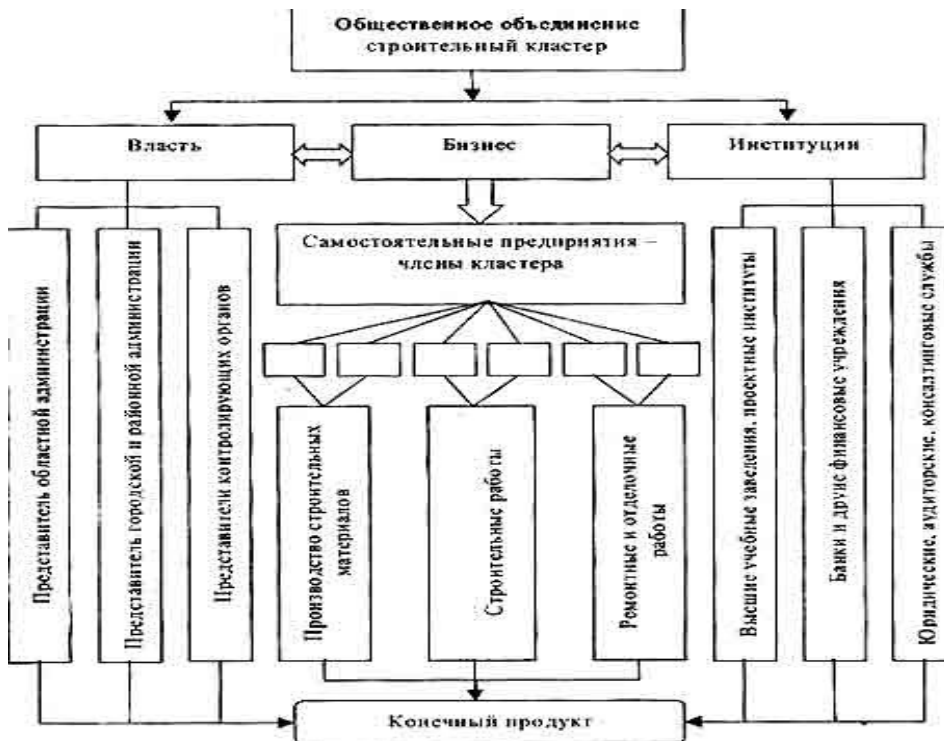

Рис 1. Схема будівельного кластеру Подільського регіону

Підтвердженням зазначеної динаміки є небачений раніше підйом національного самовизнання учасників АТО, простих громадян, молоді і нового, що йде від душі людей, волонтерського руху і активістів.

Теперішня влада, за потреби, більш соціально налаштована. вони починають прислухатися до вимог суспільства, невпевнено вимушені робити реформаторські кроки, займаються децентралізацією, прислухаються до волонтерів, починають розуміти, що волонтерський рух це паростки майбутнього. Завдання кожного патріота держави внести свій посильний вклад працею на кожному робочому місці. І головне, що всі перебудови найефективніше треба починати з себе.

Враховуючи наведене, відзначимо, що американський інвестиційний фонд «Western NIS Enterprise Fund» в рамках запущеної у 2015 році трьохрічної програми технічної допомоги у 2016р. **надасть більше 5,6 млн. дол. США на розвиток економіки України.** Про це на презентації результатів співробітництва фонду з Україною повідомила глава «Western NIS Enterprise Fund» Ярослава Джонсон, яка відмітила, що трьохрічна програма технічної допомоги з бюджетом 30 млн. дол. США була запущена при фінансовій підтримці Агентства США по міждержавному розвитку (USAID) у 2015р. для України.

Будівельний кластер Подільського регіону - це добровільне галузеве територіальне об'єднання підприємницьких структур, наукових, громадських організацій, органів місцевої влади з метою підвищення конкурентоспроможності власної продукції, робіт чи послуг та сприяння економічному розвитку регіону. Він об'єднує близько 30 підприємств будівельної галузі, які спеціалізуються на виконанні будівельно-монтажних робіт, виробництві будівельних матеріалів, проектуванні, дизайні і забезпечують виконання повного циклу будівельних робіт із задачею об'єктів "під ключ". У кластер входять також підприємства та установи інфраструктури, які надають торговельні, юридичні, аудиторські, маркетингові, інформаційні, освітні та науково-дослідні послуги (див. малюнок). До роботи в кластері залучаються господарські державні установи для вирішення дозвольних питань у робочому порядку без занесення хабаря. Тобто робота кластера унеможливило корупцію.

Подібні об'єднання мають позитивний вплив не тільки на окремі організації, а й ні економіку регіону в цілому. За два роки діяльності кластеру здано в експлуатацію понад 10 об'єктів житлового, побутового та промислового призначення. У 2010 р. підприємствами кластера освоєні капітальні вкладення у розмірі 3,85 млн. дол США, вироблено продукції на 1404 тис. дол. США, створено 480 нових робочих місць. Завдяки впровадженню нових технологій досягнуто скорочення термінів будівництва, трудомісткість будівельних робіт знижена на 15%, вартість житла - на 10%. У регіон залучено додаткові інвестиції в обсязі 750 тис. дол США.

Будівельний кластер відрізняється від інших типів об'єднань тим, що має більш широке членство і цілі.

Кластер на принципах командитного товариства, (тобто на договірному спілкуванні) об'єднує всі компоненти виробничого процесу, від постачальників сировини до споживачів кінцевого продукту, включаючи сферу обслуговування та спеціалізовану інфраструктуру. Основною метою об'єднання є досягнення конкретного економічного результату – виробництво конкурентоспроможної

продукції. Це сприяє підвищенню ефективності діяльності кожної окремої організації і прискорення розвитку економіки регіону в цілому.

Керувати кластером, як показує практика, повинна громадська некомерційна організація, засновниками якої є учасники кластеру, громадські організації, органи влади регіону.

Основними **принципами функціонування будівельного кластера** є наступні:

1. **Формування єдиного інформаційного простору**, коли через взаємодію головної організації з організаціями-учасниками виробляється нова інформація, що стає рушійною силою ділової активності. Це досягається за рахунок:

- генерації та обміну новою інформацією (забезпечення організацій інформацією про заходи щодо зниження вартості будівництва за рахунок впровадження ефективних технологій, матеріалів і устаткування, про кон'юнктуру цін на основні види вітчизняних і зарубіжних матеріалів; організація семінарів-нарад, навчальних семінарів і т. д.);

- єдності фінансового простору (проведення заходів щодо погашення бюджетної заборгованості, що передбачає повну її ліквідацію; проведення взаємозаліків з постачальниками і підрядниками за заявками входять в кластер організацій, що призводить до поліпшення їх фінансового стану);

- єдності технологічного та будівельного простору (збереження технологічної єдності будівельного комплексу; погодження переліку будівництв, які фінансуються в певний рік);

- єдності правового простору (методологічна та консультативна допомога організаціям, що входять в мережу, з фінансових питань; практична допомога організаціям з питань захисту їх економічних інтересів; допомогу в отриманні та продовженні ліцензії на будівельну діяльність, консультаційні послуги та методична допомога організаціям в області матеріально-технічного забезпечення).

2. **Удосконалення будівельних процесів**. Окремо взята будівельна фірма залежить, як відомо, від ресурсів, що контролюються іншими організаціями. Будучи включеною в мережу, фірма отримує доступ до таких областей, як:

- впровадження ефективних будівельних технологій (будівництво експериментальних житлових будинків з урахуванням сучасних архітектурно-планувальних рішень, теплозахисних вимог із застосуванням сучасних автономних систем інженерного облаштування; організація та вдосконалення технології виробництва ефективних стінових і теплоізоляційних матеріалів;

- будівництво, реконструкція і технічне переозброєння підприємств будіндустрії із забезпеченням введення в дію потужностей з виробництва будівельних виробів, матеріалів, конструкцій; інженерне облаштування селищ і житлових будинків);

- впровадження нових архітектурно-планувальних рішень (відбір паспортів проектів житлових будинків з урахуванням нових вимог СНіП з теплотехніки та коригування раніше випущених каталогів житлових будинків; підготовка каталогу

паспортів проектів селянських (фермерських) господарств та переробних підприємств малої потужності і т. д.);

-застосування нових видів будівельних машин і устаткування (впровадження високоєфективного вібропресового обладнання, виробництво високоєфективних основних видів будівельних машин, виготовлення нових зразків та партій машин і обладнання).

3. Формування спільної комерційної політики і політики зовнішньоекономічної діяльності, включаючи: - збут і сервісне обслуговування, придбання необхідних ресурсів ;

- участь в інвестиційних проектах (організація підготовки матеріалів для участі у конкурсах на виконання робіт і надання послуг, чим досягається максимальне залучення в інвестиційно-будівельну діяльність організацій і підприємств, підвищується їх конкурентоспроможність);

- зовнішньоекономічна діяльність (організація спільної діяльності з закордонними організаціями щодо структурної перебудови виробництва, технічного супроводу впровадження нових технологій і підвищення конкурентоспроможності продукції на взаємовигідних умовах).

4. Підвищення професійного рівня персоналу. Сюди, окрім підвищення кваліфікації керівного персоналу та робітників, входять стимулювання праці та соціальний захист працівників.

Практика функціонування будівельного кластера Подільського регіону України показує, що об'єднання в кластер забезпечило його учасникам ряд переваг.

1)розширилися можливості залучення фінансових ресурсів у будівельну сферу (шляхом об'єднання фінансових можливостей усіх учасників кластера, залучення їх Активів, залучення інвестицій з боку, спільної участі у конкурсах проектів, що фінансуються у вигляді грантів, об'єднання фінансових можливостей для забезпечення гарантій на одержання кредитних ресурсів).

2)забезпечується можливість зниження собівартості будівельної продукції та послуг організацій, що входять у кластер. Наявність власного виробництва на основі місцевої сировинної бази сприяє зниженню витрат на транспортування, зберігання продукції, торгові послуги, що в свою чергу здешевлює вартість житлової площі і ремонтних робіт. Більш того, не виникають проблеми зі збутом продукції - вона повністю використовується всередині кластеру.

3) об'єднання більш 30 підприємств будівельної сфери Подільського регіону дало можливість учасникам кластера ефективно відстоювати свої інтереси на рівні органів місцевої влади та місцевого самоврядування. Завдяки кооперації зусиль учасників кластеру отримані підтримка і довіра влади. Тобто унеможливлення корупційних взаємостосунків. При потребі вирішувати питання на стороні не неси хабаря, а зацікав його вступом до кластера на правах вкладника.

Так, спільно з Хмельницьким міськвиконкомом розроблено довгострокову програму "Сучасне житло", яка передбачає до 2020 рр.. будівництво в обласному центрі п'яти багатопверхових житлових будинків покращеного планування.

4) реалізація учасниками кластеру програми "Сучасне житло" забезпечила постійну завантаженість організацій будівельної галузі та суміжних галузей, створення нових робочих місць, відродження промисловості в окремих районах області, де знаходяться родовища корисних копалин, що використовуються в будівництві.

В даний час створено кластер будівельних матеріалів (цегла, рубероїд, фаянс та ін.), який охоплює Славутський, Шепетівський, Полонський, Теофіпольський і Білогірський райони Хмельницької області та ряд інших регіонів України. Крім того, реалізація даної програми передбачає впровадження нової каркасно-монолітної технології будівництва житла, що було б неможливо, якби підприємства в умовах ринку діяли поодиночки.

5) об'єднання організацій на рівні регіону формує принципово новий рівень відносин, який базується на порядності та довірі між учасниками кластеру, створює, можна сказати, новий спосіб, мислення

Слід зазначити, що будівельний або житлово-комунальний кластер – це особлива форма кластерної моделі, оскільки і будівництво та житлово-комунальне господарство - це вид діяльності, орієнтованої, перш за все, на внутрішній ринок, і основною продукцією якої є будівництво та обслуговування сучасного комфортного житла.

Економічний ефект від створення кластерів в будівельній сфері обумовлений:

- виробничо-будівельної кооперацією, що дозволяє ефективно використовувати спільний потенціал мережевих партнерів;
- зниженням витрат на модернізацію будівельної продукції шляхом передачі частини робіт партнерам, що спеціалізуються в конкретних видах діяльності;
- підвищенням ефективності процесу забезпечення будівельного виробництва сировиною, матеріалами, деталями, конструкціями на основі встановлення довгострокових партнерських зв'язків;
- підвищенням ефективності виконання окремих управлінських функцій за рахунок поділу праці, спеціалізації, залучення спеціалізованих організацій будівельного профілю;
- підвищенням ефективності робіт в області збуту та сервісного обслуговування, придбання необхідних ресурсів;
- підвищенням надійності мережевих партнерів в інвестиційно-фінансовій кооперації.

ЛІТЕРАТУРА

1. ГОРБУЛІН Володимир Павлович – директор Національного інституту стратегічних досліджень; «АНАЛІТИЧНА ДОПОВІДЬ ДО ЩОРІЧНОГО ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ «ПРО ВНУТРІШНЄ ТА ЗОВНІШНЄ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ В 2015 РОЦІ», Київ 2015р. УДК 338.24.021.8+35.075.31(477),А64.